

УРАГШАА НАНААТАНАЙ

НЭГЭН

ТОМО ТОМО станогудай саан байн энэ эхнэрчээ энэ орон дари өбсөөрөгүй. Харэ хүхэ бүдэр өйһөн сөбсөгэр халаадтай, толгойгоо гурбан хушууга нимгэхэн пулаадаар ара гэдэргэнь бооһон энэ эхнэр тэндэ хүдэлжэ байһан хүн бүхэнэй хажууда тур зура зогсоод абана. Харин шубуунай нооно сортолог машина дээрэ хүдэлжэ байһан эхнэрэй хажууда нэгэ бага удаан болоно. Тэдэ Люба Голникова энэ тургуушыгээ үлэр хүдэлжэ байна ха юм.

Энэ басаган 10-дахь класс дүүргэмээрэ энэ цөхэй боһоо анха түрүүн алдхан гэжэ. Шубуунай нооно болбосоруудад өрөө машина гөнтэ харахадга түбэлтэ шэлдэнһини хүрөөд абба. Иймэ түргөөр хүдэлдэг ашарат дээрэ эдэ Александра Попова, Егастерина Батышева шөнгөөр хүдэлжэ шадха хүн гэһэн гүр гэжэ гашаата наанаһан ороодхөө бэлэй. Энэ басаган марганги, гайханги байхые шубуунай нооно, үдэ болбосоруудад цөхэй начальник Александр Георгиевна Скрипчанка ойртохөө. Дары тэрэ басагы дахуулжа боад, энэхэй үйлдэбэрини технологитой, алдэ түхөөрөгтэй, энэ хүдэлдэг хүнүдтэй танисуулжа ахилба. Тингээ халаһан урда тэрэ, мүн бүрэлдэн хайһан гэжэ энэ ашарат дээрэ хүдэлжэ тухай тэрэнтэ элжэ халахаа нэн.

Удаан залгуулаһые, Люба түрүүшөөр ядалдаг хаа даа. Зарим юмые бурдуугаһые хажээхөөд байха, хэмһэнэ гатуур яараха, тэбхэхэ, Гөһые Любин хээл ороодхотой, иштэрүу лиза хүдэлгэһые Александра Георгиевна онсо ойложо абан нэн. Тингээһые хуһһөн залуу хөбөр хөбөөн өрөөнөө аша үрэ харуулаха ахилба. Маншанда хүдэлгэһые, шубуунай нооно, үдэнһые холихо арганудые өрөө хэмһые шаддаг болоо. Ямаршгүй, энэһые түдүүгэй хүдэлжэ эдэ байха, Ингэжэ болото хүдэлгэһые болон шалгалтаа Люба тинхэдэ баря бэлэй. Мүнөө энэ басаган мэргэжэл түгжэ хүдэлгэһые, үйлдэбэрини түрүүшүдэй нэгэ болонхой.

А. Г. Скрипчанкай хээ юмзые угаа олон. Цөхэй начальни гэнэ уалгата тушаалдаа гална, үшөө мал үүсэлгын завойл завхой түрүүлжэ, комбинай профсоюз комитетэй гэгүүн. Басыные партиан болон нийтэн даабаринууд бэлэй нэн. Хэмһые сүдөө зогсгүй хүн гэгһини, айнар олоо лэ хүдэлгэһые шөнгөөр хөөрлөһөн, залуушуудга тулалһан, тэдэһэй баар бадхалангые, ганшуудад үйлхарые хубаалдһан лэ байһна юм.

Нэгэ Лиза Медведева гэжэ басаган мүн лэ уруу духа, юмшы хээһөө ойложо ядан байһан гэхэ. Али нэгэһэй шөрүүнөөр хараал хаа, гүйжэ арлшахаар, ноожоргүй юмзын байхые харахадга, Александра Георгиевна:

— Юмгэ гайхашоод байнаби? Наанаһан даа, минн хажууда зогсо. Би хайһан гэжэ хүдэлгэһэй, хажжа, Ингээ, ингээ... Ингэ хөбр, гурба,— гэжэ байгаа лэ тэрэ басагы ажалдай дүршэдэ дагуулжа ороһон. Ингэжэ нэгэнтэ бөгөө туһалдһые Лиза наһан соого мартахагүй. Лиза Медведева хүдэлгэһыеһэй разрал абалдай, урдан ажалда һайн мэдэхэ чэргэжэжэ болонхой.

Цөхэй начальнигай хүн болгоһон, нарин мэргэжэлтэй хүдэлгэһые болгон бургаһан залуу үсгэнэе тоолохо болоо хаа, ингээ олон юм. Нарин мэргэжэлтэй, күдэр бэрхэ хүдэлгэһые болгонһон олон лэ басагад тэрэндэ үнэн зүрхэнэй баар баяхалан дүргэжэ ябадаг. Ганэ энэ бөшэ ааб лэа. Зарим наһан журамшгүйгэй, энэ, элдэ өһо буса аашашы

гаргадаг, хүнэй үгэ дуулаагүй ушар энэ олон соо барагдаба гэжэ гү? Тэдэһые хүмүүдүүхэ гэжэ бэлэн зүйл бэшэ. Өөрын цөхэйхид «багадаа», бусдые шөфтэ абатад шуу. Зөргөлэ цөхэйһи хүдэлгэһые М. эхэнэр нилээд журамгүй байгаа хаш. Тэрэ цөхэй начальни «энэһые хүдэлгэһыеһые гаргажа хялгты. Мүрөөр орохөө болөө» гэжэ байгаа. Завойл дирекцид хөөржэ бууда. Тэндэ байһан Александра Георгиевна: «Би тэрэһыеһыи цөхэе абаһуу» гэжэ үгэ алдһан гэжэ.

Үнэхөөрөө тэрэ эхэнэр олоо зантай, тоолохгүйгэй хүн байһоо. Үгэ хүүр дурлахгүй, «болонхой» гэжэ үгэһэ үгэһые, үгэдэһые үнөөһи мүү юмгэе гаргагдахха. Юрэдөө, тэрэһые зүб харгыда орууда гэжэ Александр Георгиевна ялалхан шарсэдэа. Нех соогоо ялалхадга хамтын байрада ошожо, хүдэлгэһые лиза хөөрлөдөө хээхэ, урда урдаһые харалсан һууха, хамтын суглаан дээрһые табылд туршаа. Тэдэ оролдохон харгыһы хийдэ хосороогүй шуу. Эсэсэй эсэста Гали М. ёһотой хүдэлгэһые болжо шадһан намтартай.

Хүндэ али аргаар туһалжа гэнэһэн үргэн дэлүүн, энэрал байһан сэдхэлтэй Александра Георгиевнай хүдэлгэһые эрмэлзэл, хүн аоны дунда абуудад хүмүүжүүлхы ухалтай эхэ хүдэлгэһые цөхэй үйлдэбэрини хэрэг үйлдэ али эрдид үрэ дүн һайнтайгаар нүдөөһы гэгһээб. Энэ коллективэй ажалдай амжалта хөдөлөө һайн. Шөнө табан жэһэй түрүүшын жэһэй түсөө болзоһоо урдэ дүргэжэ бэлэй. Һүдэлгэһые гурбан жэһэй түршэдэ цех дотор али нэгэ хүн ажалдай жүрэм элжэ гэнэ басагы баримта унараагүй. Тэдэһые бүтэһэн продукциһа тарлар архим шаартай урдаһы гаргажаа болонхой. Гансана 1966 ондо бүтэһэн продукция саһанам дамжуулаһан эсэстэ түс цех 28 мянган түхэригэй сээр олоо оруудһан хүдэлгэһые.

Тэсгэн болонхой хүдэлгэһыелэй нэгэ суглаанай болоходо, тэндэ хэбэлдэ ушар нама тусөөдөө һон. Тэрэ суглаанай боложо байха үсгэ хүдэлгэһыелэй нэгэһы:

— Халаһан нормые дахин харьжа үзөө хаа, ямар гэһээб,— гэжэ халажа ялангаар дуугарчандэ.

— Манай бригадарһин энэһэй тухай хөөрлөдөө. Тингээ халаһанай нормые заагаагүй дэһыне болгохо шухала болзо гэжэ шилдхөө,— гэжэ хушһанай хүдэлгэһыеһын хүдэр Дегтерева эсэ шуу хуу хуу хуу хуу.

Тэрэһые үлгөөр Ангелина Пономарева, Наталия Смолина, Надежда Поголкина гэгһэн тэдэһэй дурдалдые элжэжэ. Тэрэ дурдалда бусад бригадын гэгһүүдэй наһал сэдхэл хүдэлгэбэ. Зүбтэй байһа гэгһэн нитэ һанама энэ дурдалдага. Тингээ энэ суглаан дээрэ халаһанай нормын хэмжээ 20—25 процентээр дэһыне үргэжэ гадан шилдхөөр нэгэн дугаар баталан афта һон.

Тэрэ суглаһанга гэгһээ басага ябахадга, коммунист А. Г. Скрипчанкай аша габлаа эхэл байна даа гэжэ сэдхэл боллодоһон бүхөөр халуулжа бэлэй. Тэдэ өрөөнгоо илалгай байһан сэдхэлдэ, бүхы оюн болдые нийтын хэрэгтэ зоруудад хүнэй хэрэг үйлэ буруу һүрөө гэжэ байхаа юмгэ аал? Үгэ бэд даа. Александра Георгиевна эхэл юмгэ багтаха, хүн бүхэнэй ухае сураһан шөнгөөр гатаха үргэн дэлгэр сэдхэлтэй коммунист эхэнэр, хүдэлгэһыеһы туншаалтай хүн шуу.

Г. ХАРЧЕНКО.
Улаан-Удны мяха-консервын комбинат.

ҮНГЭРЭН ЖЭЛЭЙ ДҮН ЮУ ХАРУУЛААВ?

* Хүдэрин совхозой бүхы халбаринуудта ажахын тоосон нөбтэрүүлгэдээр жэл болоо. * Энэһэй ашаар нөдөндө ажахынхир тургуушыгээ ашаг олзотой гараа. * Таран ажалһаа 67 мянган түхэриг сээр олоо абтаа. * Байгша ондо совхоз 80 мянган түхэригэй сээр олоо оруудха зоринготой.

ҮНГЭРЭН жэлэй дүн тухай тогтожо хэлэхынгээ урда ажахын гол халбаринуудые хүгжөөхө талаар нэн түрүүн КПСС-эй ЦК-гай 1965 оной марын Плонумай шилдхөөрөгүнүд эхэнэр аша үрэ, һайн һайхан нүдөө үзүүдэ гэжэ тэмдэглэжэ шухала.

Үйлдэбэре өһөдөө түсөөлэхэ эрхэ ажахынуудга олгоһон, зарим продуктуудые худалдан абаха түрэнэй сөнгөй дэһээдүүлгэдэһөн аша туһа мүнөө илангаала өлөөр харгалдана. Гална газар таралгангай культура болон ургасые дэһээдүүлэхэ, адууна малай ашаг шамэ эхэ болгохо туншаа ажахын хүтэлбэрилгэлэд, мэргэжэлтэһэ эхилдэ, жирий хүдэлгэһыелэг хүдэрөөр болта үнэн зүрхэнһөө тэмсэлэг, ажаллаа бөдмөжотой һайнаар амхилхыһын түлөө оролдог болоо. Эдэ бүгдэһыи ашаар Хялгтын аймагай Хүдэрин совхоз гүрэндэ ороһо тарла, мяха, һу, үндэга худалдаха жэлэйнгээ түсөө үзүүдэн дүррөөһөн байна. Тэрэһые уламжлал, ажахын экономикһы нилээд бэхилдэ.

Илангага гаралсал, механизаторнууд һайн үрэ дүн туйлаа гэжэ онсодон гэмдэглэхэ хэрэгтэй. Нөдөндө сагай уларилэй үлэмжэ һайн бөшэ байбашы, совхоздо бүхы гаралсангай да бүрөөдө дулаа ээрээр 12,6 центнер ургаса гэхэ гү, али бүхыдөө 71,1 мянган центнер ороһон абтаа. Ондоогоор хэлтэбэл, таралһан газарай эхэ болоогүйшөө һаа, ургасын дэһээһэнэй ашаар түс ажалда урда жэлэйһыгээ 20 мянга шахуу центнерээр эхэ таран хураагһан Гүрэндө 9000 центнерэй оролдо 12,4 мянган центнер тарна худалдаа. Гүрэ хабарай таргалта хүсэтүрүхэ архим шаартай урдаһы хэлдэ, энэ хоолой хэрэгсэлтэ, мүн адууна мала аюулхуар тарна гатаһанай зүйл урдаһыһаа һураггүй эхээр хүртөөхэ аргатай болоо һон.

БАНД ургаса абаһанай ашаар ороһо тарангай өөрын үнэ саные урдыхиндаа жэмжээгүй хямал болжо, энэһые ашаг олзные эхээр абтаа. Жэмжээхэдэ, урдаһа совхоздо центнер ороһонтой өөрын үнэ сэн 5 түхэриг 81 мунгэ байбэл, нөдөндө тэрэһы 4 түхэриг бага үлгүдэйхэ болло юм. Харин шөнө сангаар центнер ороһотой таранһа хөр талһын үнэтэйгөөр гүрэндэ худалдана ха юм. Тингээ түсөөһөн гүрэндэ оруудалдһан таран гүрэ талһын үнэтэй боложо, центнер бүхэнһоний 7—8 түхэриг сээр олоо оржо үзэе һон. Тингээ совхоз нөдөндө таран ажалһаа 67,6 мянган түхэригэй сээр олоо оруулаа.

Алтайн отделеһини (архилгэһыи Д. Д. Банзаров, тракторай бригадын бригадир Ж. П. Гунчигов) тарансал, механизаторнууд бүрһые эхэ амжалта туйланхай.

ШАНАРЖУУЛАГШАД ШАЛГАРНА

Зэдын комбинадай шанаржуулгын фабрикин коллектив һүдүдэй үдэ бүтээсэ эхэтэйгөөр ажаллана. Моллидеһэй руда илгэха, концентрат абаха түсөөбүд февраль соо холо үзүүдэн дүррэгдэа. Энэ хадла шанаржуулгын түхөөрлэһэ шадамгаар ашагалажа, сүүдэһэ ажалдай бүтээсэ дэһээдүүлэхэ түсөөһөн дунда зэрээр 107,9 процент хүртэр дүррэгдэ болло.

Мария Сергеевна Агафоповагай даадаг халаан илангага һайнаар хүдэлөө. Энэ халаан руда шанаржуулха даабаряа хо-

Эндэхид бүхы таралсангай га бүрһөө 15,8 центнер ургаса хураагаа. Энэ отделеһыи центнер ороһонһыи өөрын үнэ сэн оройлоо гурбан түхэригтэ болоһон байна. Тингээ гурбааһыи отделеһыи (архилгэһыи Н. Н. Карбушев) секционот эрхимээр ажаллаа. Совхоздо гектарай дунда зэрээр минд 40 центнер ургаса абаат байхада, эдэнэр га бүрһөө 15,9 центнер саахарай секло ургуулжа тушаагаа юм.

ТЭРЭШЭЛЭН хаалин зарим гүүртэ, ферментүүд баһал мүү бөшө үрэ дүн туйлаа гэжэ тэмдэглэмээр. Тусхайлбал, нөгдэхэй отделеһини (архилгэһыи Ж. Б. Баннев) хаалин бүхы гурбан гүүртэһыи абтанһыи һүнэйһыи өөрын үнэ сэн түсөөрөө хараалданһаа хямда байгаа. Энэ отделеһини нөгдэхэй гүүртэ (зааһын, М. М. Змирева) центнер һүнэйһыи өөрын



Алтайн фермынхид нөдөндө үнэн бүрһөө 1957 килограмм һу һаажа, Хүдэрин совхоз соо мүнөө сөөндэ түрүү һурын ээллэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эндэх түрүү һаалиһад М. Очиргарова, Г. Василева.

ОЛЗОТОХО ХАРГЫДАА ОРОО

үнэ сэн 12 түхэриг 65 мунгэга болоо. Мүн энэхэй буруу халбарга гүжүүдлэг маһан Н. Н. Спиридоной мала шаһамар бөрүхэ харуулажа, шөгүүрын түрэн эхэ болгоһонһыи ашаар энэ гүүртэдэ абтан һаханай центнерэй өөрын үнэ сэн милд 32 түхэригтэ болоо гэхэ гү. Али гүрэһэй худалдаанай сэнгээ алар 60 түхэригөөр хамда байгаа. Нүхэр Спиридонов гансаара үргэргэһэ мнэдэ совхоздо 1400 түхэригэй мунгэ зөөри арбалжа үргэдән байна. Алтайн отделеһини эрбалжа хаалин ферма (зааһын Н. К. Булдав) нөдөндө үнэн бүрһөө 1970 килограмм һу һаагад, совхоз соогоо эрхимлэжэ гарла юм. Фермын архим түрүү һаалин, БурАССР-эй Верхоний Соһейн дегутат Дари Шыгунова, мүн бэрхэ хаалиһад Долгор Буянтуева, Мынгыа Найзнова, Думмаһан Цыбжанкова гэгһэн үнэн бүрһөө 2100 гарам килограмм һу абажа шаланхай. Хэмһые мэдлөөр, үнэтэй һу айнарые сүм үсэхэжэ, тэһыне зүйбөр элжүүлжэ, һайнаар һаажа шаһан дээрһээд фермынхид һу элбэгээр абаа гэһэнэ. Юуб гэхэдэ, нөдөндө тэлээр зүүн үнэн бүрһөө 91 тугад тулжүүлээ.

Эдэ түрүү гүүртэ, ферментүүдэй хаалиһад, малһалтай үнэн шугарһы оролдоһотой ажалдай ашаар Хүдэрин совхоз нөдөндө түрүүшынхэ һу үйлдэбэрилгэһыи сээр олоо орууджа шааа. Гална тахайн фермэһэ баһал 12 мянган түхэригэй сээр олоо абтаа.

Тингээ хэрбээ урдаһа совхоз 70 мянган түхэригэй гарзада ороһон һаа, нөдөндө үйлдэбэрингөө бүхы гаргыһые харуулаад, үшөө 1343 түхэриг сээр олоо оруулаа. Энэ дэб дээрэ харахад, үшөөл бай-

гаханшы һаа, ажахыга аша үрэ эхэтэйгөөр эрхилжэ, экономикһөө бөхжүүлжэ талаар бөлүүлжэ байһан хүдэлгэһыи түрүүшын алхам болоо. Юуб гэхэдэ, мүнөө совхоздо бүхы халбаринуудтай ажахын тоосонхой зарим гол шухала зүйлһүүдэй нөбтэрүүлгэдэ, шөнэ гүримаар хүдэлжэ эхилһыһыи хоһоо оройлоот нэгэ жэл үнэрбө.

НЭН ТҮРҮҮН таран ажалдай бригада, хондой отара, хаалин ферма, һубай малай гүүртэ бүхэнгээ элэ хоолой зүйл үйлдэбэрилжэ тэдөрхой түсөөтэ даабар талгай үгэжэ болоо. Жэшэһы, хаалин фермаһа һарадаа, квартал соо, хахад жэлдэ, жэлдэ хэмдэ һу һаахы гэжэ түсөө талгаһыи. Тэрэһыи шонги тракторна бригада бүхэнгээ гол хүдэлгэһыи (хабарай тарилга, үһнэ гэжээ бэлдэхэдэ, ургаса хураалга) тааруулжа, хэла ажалһын хэмжээн, болзо баһал гол хондорой табигддаг. Харин хондойотой бригада, отарануудта нооно хайһалха, түлэбэха, хурьтай шөгүүр нэмэрлэжэ гадан толорхой түсөөтэ даабар үгтэһэ. Мүн ямар бригада, ферма гү, али отара ажалдай түлөөһэнэ һарада, квартал соо, жэлдэ хэмдэ мунгэ зөөри гаргалһалхаб гэжэ түсэй фонт хараалдана. Тингээ тракторна бригаданууд бүхыдөө амар хэмжэһэнэй тоһо, түлэһы, заласной часть хэрэглэжэ гэжэ тоологдог. Мал ажалла хэды шөнөн үһнэ гэжээл гаргалһалгаһаа, байра байдал заһабарилгаһааһы амар зөөри хэрэгтэй гэжэ баһал хараада абтана.

— Үйлдэбэрини тусгаар толорхой түсөөтэ даабаритай, мунгэ зөөри, хэрэгсэл гаргалһалда лимитэй байхада, милд таамагаар хүдэлжэ байһаанай ашаар ажалдай түсөө болзоһоо — Үйлдэбэрини тусгаар толорхой түсөөтэ даабаритай, мунгэ зөөри, хэрэгсэл гаргалһалда лимитэй байхада, милд таамагаар хүдэлжэ байһаанай ашаар ажалдай түсөө болзоһоо

байһанда орходоо һураггүй дээрэ. Тусөөтэ даабарта дүүргэнэ гүбн, али үгы гү? Мунгэ зөөри, үһнэ гэжээл хараалданан лимитһөө үзүүсэ гаргалдана гү гэжэ хөдө хаража, мэдэжэ ябаха аргатай болоһон,— гэл андахы малһад, механизаторнуудшы хөөрлөдлэг.

Совхозой хүтэлбэрилгэлэд, мэргэжэлтэһые ажахын тоосондо ороһон бригада, ферма бүхэнгэй үрэ дунгые холо хинан шалгажа, сөнэйһы түсөөтэ даабарта һайнаар үгүргэжэ, хэһынгээ гэгһээжэ абаһыне хараха аргатай болоо. Мүн хаана мунгэ зөөри, хэрэгсэл лимитһөө үзүү гаргалһалданаб гэжэ саг дарьданы мэдэжэ, эхлэхэ хэмжээ абаха арга олгогдот. Ажахын тоосонхой һара, квартал бүрһин дун экономикһа шяжээлэгһын бөһөрөгэй зүблөөн дээрэ бүхы талаһаа хэһээгдлэг. Тэндэ һайн үрэ дүн туйланан, алмалта, арбалалта хэһэн бригада, ферма һайнаар урмашуулаана.

ТИНГЭЖЭ бүхы юмые мунгэһэй сэнгээр хиндаг болоо байхада, олонхи хүнүүд эхэ, баһыне һаань, хамтын зөөри гамнаха, арбалха гэжэ оролдоно. Элэ хоолой зүйл элбэгээр аад, гаргалһа багатайгаар үйлдэбэрилхын түлөө тэмсэһэ. Юуб гэхэдэ, тэрэһыгээ зэргээр түлөөһэ абаха байһа ха юм.

Гэхэтэй хамта энэ талаар бүхы юмзын хөглөшөө гаһын аргасуды. Бригада, ферма, отара бүхэндэ мунгэ зөөри, үйлдэбэрини хэрэгсэл гамнаха, арбалха, продукци гаргалһа багатайгаар абахын түлөө бодото тэмсэл үшөөл һула. Зарим отделеһыи хүдэлгэһын тоо бүрһилхэ хүсэд хэлдэнгүй, ажалдай гаргалһа гүйсэд һайнаар тоолодоногүй. Бригада, фермануудэй

зарим зонинһы үйлдэбэрини даабар, лимидые һайн мэдлөгтэй ябадагые ушар бин.

Хэрбээ хүн бүхэнэй түрүүшын шөнгөөр хүдэлдэг байгаа һаан совхоздо сээр олоо дохот бүрһы эхэ оруудалдана һэн. Энэһээлхэдэ, нөдөндө хондойот бригаданууд алахыгаа эхлэхөөр гэдэргэнэ тагаа. Нөгһые оти нооно хайһалха, түл абаха түсөө дүүргэгүй. Нооһон бага малһалдана. Энэһыгээ болжо, тэрэгэһы жэлдэ түс халбарһыи совхоз алар 20 мянган түхэригэй гарзада ороо. Энэһыи гансал тэһиншот зэмэтэй гэжэ хэлдэ бэрхэтэй. Юуб гэхэдэ, үрзэһын ган болжо, хонин ажал хуураһан байдалда ороһон.

Тимэһээ мүнөө жэлдэ оти хондой отара, бригаданууд һайн үрэ дүн туйлаха, ашаг олоо эхлэ орууджа байха. Мүн хаалин, һубай малаһыи гүүртэһыи амжалтагаар ажаллаха аргатай һайнаар урмашуулаана. Байгша ондо совхоздо урда жэлэйһыи хэмжээгү үлэ, 50 мянган шахуу центнер гүбэ, 13 мянган центнер ээлнөө, 13 мянган тисоо силос нийтын малда бэлдэхэ дэхэй. Малай үбэлжэлгэ, тэ абалгыһы һайнаар үнэгэржэ бэлэ.

Агууехэ Октябриңи 50 жэлэй ойн жэлдэ Хүдэрин совхозой ажахын тоосоо улам һайнаар нөбтэрүүлжэ, үйлдэбэрини бүхы халбаринуудта бүр һайн үрэ туйлаха, ажалһалда 80 мянган бага бэшэ түхэригэй сээр олоо оруудһын түлөө тэмсэхэ юм.

М. МОСКВИТИН,
Хялгтын аймагай Хүдэрин совхозой главна экономист.
М. НАМЖИЛОВ,
манай юор.

А М Ж А Л Т Ы Н Э Х И Н

урд дүүргэжэ, хэлхэн үгөөдө хүрбээ. Тэдээр түсөөһэй ёһоор 1300 центнер һу тушааха аад, тэрэһээ 1303 центнергээ хүргэжэ аймаг дотороо эрхилдөө.

Алдын һу хаалин гүүргынхидэй хубита түсөөһэй дүүргэлдэ эхэ. Энэ гүүргын хаалиһад Ц. Волосооёва, А. Базарова болон бусад кварталһыгээ түсөө холо үзүүдэн дүүргэнэ.

Совхозой хаалиһад энэ хэдэ таараа һанаагаа амарһагүй. И нэр һу һааһа дэһээдүүлхыи тала али болхо оролдоһон гана.

Эндэхэй хаалиһад Агууехэ Октябриңи 50 жэлэй ойд зөрөө һу һаажа жэлэйнгээ түсөө һонһоо урдэ дүүргэжэ гэжэ шилдхэй.

Г. РИНЧИНО.

СОВЕТ ЗАСАГАЙ 50 ЖЭЛЭЙ ОНДО

Николай ИВАНОВ,

К. Маркс, Ф. Энгельсэй музейн директор

ПРОЛЕТАРСКА ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМЫН СЭГНЭШЭГҮЙ ГЭРШЭНҮҮД

Цимзые удаан болонхой совет арад, бүхы түрүү хүн түрэлтэн бүхэдэхэй түүхэдэхэй эхэ үдэрэ—Совет засагай 50 жэлэй оид тэмдэглэхэ.

Энэ гайхамшагта ойн баярта К. Маркс, Ф. Энгельсэй музей ажалһыи интернациональнэ эб мэдээл тухай документнуудтай тусхай выставкэ эмхидхэнэ. Хэлдэлэй һонной агентство выставкын зарим документнуудые тайлбарлахые музейн директор Николай Николаевич Ивановые гуйһан байна.

Баргардаһагүй эхэ уха шанартай документнууд бин юм. Тимэе документнууд баатаршалһын гансал үнэрһон уеме харуудад тулада хүнүүдэй дүрхалдаа һанагдадаг бөшө, мүн манайшые үсэгта хэдэн олон миллион хүнүүдэй аһаабайдалай шухала ёһые харуудад хадда һанагдадаг байна шуу. Улахоһондони революциондо Солон судлорһын хүдэлгэһэ Агууехэ Октябриңи үзэл сурталтай үргөөр нүдөөһын тухай, Октябриңи революцион элдэб орууддай арадуудай пролетарка интернационализмын мэдэрлэйтэйгээр утһан тухай гэршөлһэй документнууд туһаа хэлдэнэ. 1917 он гэнэһэн тэмдэгтэй, үн болон дээрһээ шарлаһангай гэгһэнүүд, листовконууд болон бөлгүүдэ сэдхэлжэ эхээр хүдэлгэһыи үншажа болохгүй. Энэ хадда шөнэ үсэһи эхлэнһыи харуудһан сэгнэһыи гэршөнүүдэ ажалһан бүхэнэй зүрхэндэ хүндэтэйгөөр һанагдаа зүйлһүүд болоо.

Совет засагые бүхэжүүлхын түлөө Россин пролетариһад тэмсэжэ байһан, өөрөөһөө байгуулаһан социализм гүрэнһые хатуу шанга гравдан дайнда арһалан хамгаалжа байһан бүрн тэрэ үдэ Октябриңи үзэл суртал дэлхэйн революциондо хүдэлгэһэдэ гүнээгэй эхээр нүдөөлжэ байба.

Дэлхэйн империализмын байгууламжые сүмэ сохижо, Агууехэ Октябриңи олоһон оруудот дотор революцион тэмсэлэй хүсэтэ долги үлөөһөн байна. 1918 оной ноябрь—Германда, тин 1919 оной мартада Венгридэ революцион болоо. 1919 оной апрельдэ Баварида Совет засаг тоологдоо. Турцидаһи национальнэ революцион тухай мэдээн 1920 оной мартада абтанһан байна.

Суглаануудай революционууд, хүдэлгэһыи хэлбэл, ажалһыи бөлгүүд, тэрэ үсэй революциондо хүдэлгэһэдэ хабаадаһанай бөлгөөһын һанамжанууд буржуазно-помещичүүдэй байгуулаһын хорото мухай дарлалтые халһан. Россин арадуудаар омогорхон, байр хүргэһэн мэдэрлэйтэй дүүрэн байдаг.

«Бидээр, немец пролетариһан, энэ үдэ тэмсэжэ байгаа манай орд нүдэтэй хамаг зүрхөөрөө хамтада»,— гэжэ 1917 оной декабрьда «Лейпцигер Фольксцей-

тунг» газетэ бэшэ һэн.—Тэдээр манай хэрэгэй түлөө тэмсэһэн. Тэдээр хүн түрэлтэнэй түрүү тэмсэлшэд, эб найрамдалтай түлөө түрүү тэмсэлшэд мүн.

«Спартак» бүлгэһэй нюуса листовконууд, Клара Цеткинэй, Франц Мерингын стьяһнууд, Карл Либкнехтын, Роза Люксембургын стьяһнууд гүнээгэй эхэ революционно зоригор дүүрэн байгаа. Россидэ «социализм байгуулагдажа болохгүй» хэбэртэйгээр, тимэһээ Октябриңи революцион «түүхэдэ һанагдаһагүй юмгэ» мүн болото гэнэн Германиян социал-демократин оппортунист үзэлтэй хүтэлбэрилгэлшэ, й харданан баталһанууд эдэ документнууд соо элэрүүдэн сохигдодо һэн.

«Хэрбээ Карл Маркс энэ эхине (тайлбарлан хэлбэл, Парижай коммуна—Н. И.) тимэ эхэ бартайгаар амаршалан байгаа һаа, айхабтар эхэ арадай, олон түмөн нийтын асуудалые түүхэдэ үзэгдөөгүйгөөр шилдхэн Советскэ правительствода ямарар халдаа байһыне» ойлгожо болоно» гэжэ Франц Меринг «Лейпцигер Фольксцейтунг» газетэдэ 1919 оной июньдэ толилогдохон бөлгүүдэйнгэ нэгэн соо тэмдэглэжэ бэлэй.

1918 оной январьда бол

